

Cunoasterea din ce in ce mai vasta si mai dispersata este unul dintre motivele pentru care orice forma de planificare, fie ea a statului sau a conducerii corporative, este ineficienta. Daca adaugam la aceasta puterea din ce in ce mai ridicata a administratorilor, fie ei guvernamentali sau corporatisti, rezultatul nu poate fi decat unul singur, care a dus de altfel la declansarea actualei crize: riscul sistemic.

Deciziile economice, si nu numai, in actuala lume globalizata, caracterizata de o cunoastere din ce in ce mai vasta si dispersata, sunt luate de oameni din ce in ce mai putini si investiti cu puteri mai mari. Daca in domeniul politic lucrurile par sa involueze, in domeniul economic se observa, in ultimul timp, o schimbare, o intensificare a ceea ce Joseph Schumpeter numea procesul de „distrugere creatoare”. Corporatii traditionale ca Lehman Brothers sau Bear Stearns dispar peste noapte, in timp ce unele noi precum Google sau Twitter pot aparea de nicaieri.

In timp ce radioului i-a luat 38 de ani, iar televiziunii 13 ani pentru a atinge o audienta de 50 milioane de persoane, Internetului i-au trebuit doar 4 ani, iPod-ului doar 3, iar Facebook-ului doar 2 pentru a reusi acelasi lucru. In acest context, nu este surprinzator ca din indexul S&P 500 initial din 1957 au supravietuit doar 100 de companii.

Un alt minus al corporatismului modern este acela ca managerii seamana extrem de mult cu birocratii statului. Desi se prezinta ca adevarati campioni ai pietei libere, in practica ei sunt un obstacol in calea acesteia. Ei se aseamana mai mult planificatorilor centrali, in tentativa lor de a organiza cooperarea a mii de persoane din mii de locuri, decat antreprenorilor de moda veche, ce cautau oportunitati de obtinere a profitului printr-o utilizare mai rationala a resurselor si promovarea de inovatii.

Potrivit WSJ, Jack Welch de la General Electric's ar putea fi ultimul reprezentant al fauritorilor de corporatii. Insa chiar si acesta a declansat un razboi birocratiei corporatiste. Pentru ca, in esenta, corporatiile sunt birocratice, iar managerii - simpli birocrati. Tendinta lor fundamentala este cea de a se perpetua. Sunt prin definitie dusmanii oricarei schimbari. Birocratii (de stat sau corporatisti) au fost conceputi si insarcinati nu cu sustinerea fortelor pietei libere, ci cu

contracararea „distrugerii creatoare” provocata de acestea.

Clayton Christensen, autorul „Dilemei inovatorului”, a radiografiat fenomenul prin care corporatiile-lider de piata au ratat oportunitatile aduse de transformările revolutionare din variate industrii: computerele clasice (inlocuite de laptop-uri), telefonie clasică (surclasată de cea mobilă), fotografia (filmul înlocuit de suportul digital) și chiar și bursa (care s-a mutat între timp pe suport online). Concluzia autorului: liderii pieței din acel moment nu au esuat din cauza managementului prost, ci tocmai pentru că au urmat întocmai manualele de management bun. Au ascultat prea mult de propriii lor consumatori, au studiat prea atent trendurile piețelor și au alocat capitalul către inovații care promiteau cele mai mari profituri. În acest proces, care se baza pe cunoștințe considerate sigure (și absolute), au ratat inovațiile revolutionare care au deschis industriile în care activau către noi consumatori, inițial de nișă, care în timp au devenit clasice și au distrus lumea în care acești burocrați trăiau.

Ce ignoră vechile corporații, precum băncile și industria auto, printre cele mai lovite de actuala criză, este că nu numai produsele evoluează, ci și cunoștințele, atât calitativ, cât și cantitativ. Iar un grup de burocrați, indiferent cât de puternici au devenit și cât de pricepuți au fost la timpul lor, nu pot ține pasul cu evoluția cunoașterii. Pentru a nu introduce riscuri sistemice în economie, e nevoie de o descentralizare a deciziei nu numai la nivel statal, ci și la nivel corporatist. Nu numai statele, ci și corporațiile trebuie să-și externalizeze activitățile. Altfel, vor intra și unele, și altele în faliment sub „distrugerea” creatoare a pieței.

Peter Drucker numea managementul „cea mai importantă inovație a secolului XX”. Și probabil că a fost. Tehnica de a conduce mari corporații, al cărei pionier a fost Alfred Sloan (General Motors), a fost poate o necesitate istorică, în condițiile în care costurile tranzacționale se majoraseră considerabil. Două fenomene economice înrudite, cel al economiilor de scară și cel al costurilor tranzacționale, au condus la crearea corporațiilor moderne. O altă lege economică, cea a diminuării profitului, pare a fi singura care limitează creșterea dimensiunilor corporațiilor.

Economistul britanic Ronald Coase, laureat al premiului Nobel pentru economie în 1991, la începutul erei Internetului, a fost cel care a pus bazele managementului corporativ, în lucrarea sa „Natura Firmei” din 1937. Acesta susținea necesitatea corporațiilor ca urmare a creșterii costurilor tranzacțiilor.

În lumea relativ simplă a lui 1776, an în care Adam Smith a publicat „Wealth of Nations”, urmărirea de către fiecare individ a propriului interes și contractele bilaterale semnate de

acestia erau suficiente pentru a asigura avansul economic. 100 de ani mai tarziu, relatiile economice pentru producerea unor bunuri din ce in ce mai complexe cerea noi forme de organizare a productiei. Iar „corporatia” parea raspunsul corect. Devenise din ce in ce mai complicat si mai costisitor sa cauti, sa gasesti si sa angajezi persoana potrivita la timpul potrivit pentru o sarcina precisa, sa identifici resursele necesare, sa renegociezi preturile si sa pazesti secretul unei operatiuni comerciale pe o piata libera. Cu toate ca era evident si pentru economistul englez ca o corporatie nu poate fi la fel de eficienta in alocarea resurselor umane si a capitalului ca o piata libera, Coase sustinea ca aceste lipsuri erau compensate prin reducerea costurilor tranzactionale.

De atunci insa, abilitatea de a coopera si de a se sincroniza in absenta unor indicatii planificatoare a persoanelor de pe diferite continente cu diferite specializari si interese a crescut considerabil. Cunostintele s-au dispersat, dar comunicarea intre detinatorii acestor cunostinte (implicit scaderea costurilor de tranzactionare) a fost facilitata de dezvoltarea telefoniei, Internetului etc. Produse complicate precum Wikipedia sau sistemul de operare Linux pot fi concepute acum fara nicio structura corporatista.{jcomments on}